

- реалізація принципу спадкоємності навчання на різних рівнях освіти;
- сприяння гуманізації навчання, прояву відкритої позиції викладача;
- мінімізація стресових (непередбачуваних) ситуацій, сприяння позитивному емоційному супроводу навчання.

Не слід забувати, що студент — це юнак (чи дівчина), особистість якого з вікової точки зору перебуває у стадії формування, отже самооцінка як один із вагомих аспектів образу «Я» на цей період пластична (сензитивна). Викладач адекватністю, мінімізацією суб'єктивності (у негативному сенсі цього слова) сприяє розвитку рефлексії особистості студента.

Впровадження ігрових методів навчання, тренінгових компонентів заняття гармонійно поєднуються із груповою оцінкою та самооцінкою, особливо у їх інтеграції із оцінкою викладача —

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Ky

бальних оцінок — за семи-, п'яти-, трибальними шкалами. Це підвищує гнучкість оцінювання, і хоча на певному етапі ускладнює процес, але позитивним надбанням є зменшення формального аспекту і насичення змістовності оцінювання праці студента.

За словами Г. А. Флоренського, секрет творчості — у збереженні юності, а секрет геніальності — у збереженні дитинства на все життя.

Саме внутрішнє почуття юності та вміння активізувати цей стан у студента, позиція взаємоповаги та взаєморозуміння, ціннісне відношення до іншої особистості, глибоке усвідомлення себе та іншого є проявом особистісно орієнтованої діяльності викладача.

В. А. Верба, доцент
кафедри стратегії підприємств

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ»

Динамічне бізнес-середовище вимагає від випускників вищих навчальних закладів не тільки ґрунтовних сучасних економічних знань, але й набуття практичних навичок вирішення різноманіт-

них проблем. Тому реформування економічної освіти повинно йти шляхом демократизації, розвитку творчого підходу в організації навчального процесу, застосування сучасних технологій навчання, до яких перш за все слід віднести розробку індивідуальних і групових проєктів, дослідницькі роботи, кейс-методики. Однак це не означає, що традиційні форми організації навчання — лекції і семінарські заняття треба вважати неефективними. Кожна форма навчання має свої відмінності, сильні й слабкі сторони. Тому, вибираючи методи подання навчального матеріалу, необхідно враховувати перш за все змістовність дисципліни, рівень підготовленості студентської аудиторії, а також типи завдань, які ставляться перед кожним видом занять.

Хотілось би поділитися власним семирічним досвідом викладання курсу «Проектний аналіз», який входить до складу нормативних професійно-орієнтованих дисциплін при підготовці бакалаврів з економіки підприємств. Вивчення даного курсу спрямоване на надання студентам системного уявлення про принципи, методи і засоби прийняття рішень, що дають змогу раціональніше використовувати наявні ресурси для задоволення суспільних і особистих потреб. Курс «Проектний аналіз» є синтетичним і базується на теоретичних знаннях і практичних навичках, які студенти отримали під час вивчення базових дисциплін, таких як інвестування, маркетинг, фінанси, державне регулювання економікою, екологія, тощо. Курс «Проектний аналіз» є синтетичним і базується на теоретичних знаннях і практичних навичках, які студенти отримали під час вивчення базових дисциплін, таких як інвестування, маркетинг, фінанси, державне управління економікою, екологія, тощо.

За змістом курс поділяється на дві частини: перша — методологія проєктного аналізу, де вивчаються методи та інструментарії сучасного аналізу проєктів, а також процедури прийняття проєктних рішень. Друга частина присвячена функціональним аспектам проєктного аналізу: маркетинговому обґрунтуванню, аналізу технічної можливості здійснення проєкту, оцінці проєкту з точки зору екологічної, соціальної та інституційної життєздатності, а також його фінансової та економічної привабливості.

Незважаючи на досить невелику частку аудиторних занять (20 годин лекції і 16 семінарських занять) в загальній кількості годин (108 годин), які відведені на вивчення даної дисципліни, ми намагаємось використовувати різноманітні форми організації навчання. Поряд із традиційними лекціями і практичними заняття-

ми проводимо дискусії, колоквіуми, презентації розробок групових проєктів. Кожна з цих форм навчання є досить ефективною для набуття певних навичок. Для поглибленого вивчення лекційного матеріалу та вирішення практичних завдань, націлених на відпрацювання у студентів навичок прийняття рішень у сфері аналізу інвестиційних проєктів, проведення процедур порівняння і відбору проєктів використовуються різноманітні технології навчання, основою яких виступають ситуаційні методики, які дозволяють вести пошук можливих варіантів рішень, моделювати умови для здійснення проєкту, що стимулює студентів до творчого дослідницького процесу.

Для розвитку навичок творчого пошуку та набуття практичного досвіду обґрунтування проєктних ідей, студентам пропонується підготувати та презентувати індивідуальні завдання, метою яких є розробка для обраної проєктної ідеї мети проєкту, визначення економічно залежних проєктів, характеристики його зовнішнього та внутрішнього середовища, основних учасників проєкту. Подальшим етапом розробки є визначення та характеристика основних видів робіт протягом життєвого циклу проєкту, обґрунтування тривалості і вартості передпроєктних робіт, ідентифікація явних і неявних вигід і витрат за проєктом.

Вивчення функціональних аспектів проєктного аналізу вимагає оволодіння студентами навичок аналітичного мислення, діагностування проблем та пошук можливих підходів до їх вирішення, обґрунтування управлінських рішень при аналізі проєктів. Ці завдання найбільш ефективно можна виконати за допомогою ситуаційних вправ, на розгляд яких відводиться практично 40 % семінарських занять. Досвід викладання нашого курсу показав, що більшість студентів із захопленням відносяться до підготовки к обговоренню ситуації. Вони намагаються знайти додаткову інформацію, яка стосується теми конфлікту чи прийняття рішення, ретельно відбирають факти, що допоможуть переконати в правоті запропонованого рішення, використовують програмне забезпечення для обґрунтування управлінських рішень.

Для підвищення об'єктивності підсумкової оцінки знань і стимулювання роботи студентів протягом семестру кафедра стратегії підприємств уже п'ять років застосовує рейтингову систему оцінки рівня знань студентів при вивченні курсу «Проектний аналіз». Рейтинг — це індивідуальний показник оцінки рівня засвоєння програмного матеріалу, який формується згідно з бальним нормативом виконання різних видів робіт.

Підсумкова оцінка, яка відображає засвоєння нормативної програми курсу, формується таким чином: 40 % загальної кількості балів студент отримує протягом семестру і 60 % — під час іспиту в екзаменаційну сесію.

При визначенні рейтингової оцінки знань студентів застосовуються як традиційні види робіт (виконання домашніх завдань, участь в обговоренні програмних і проблемних питань, поточне тестування за темами курсу), так і виконання індивідуальних завдань, участь в обговоренні проблемних ситуацій і презентація результатів виконаного дослідження.

Здійснення поточного і модульного контролю рівня знань студентів надає їм змогу виявити власні творчі здібності та підвищити свій рейтинг шляхом вивчення додаткового позапрограминого матеріалу, що має сприяти формуванню особистого погляду на проблеми, порушені курсом «Проектний аналіз», та вмінню самостійно їх аналізувати.

Розрахунок рейтингу відбувається за наведеною шкалою, враховуючи, що протягом академічних термінів вивчення курсу студент повинен набрати нормативну кількість балів (див. таблицю).

Таблиця

**ШКАЛА ОЦІНКИ РІВНЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ
З КУРСУ «ПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ»**

Види робіт	Кількість балів за видами робіт	
	нормативна	максимально можлива
I. Написання реферату:		
1.1. Відповідно академічним вимогам (10—15 стор.) без доповіді	до 5	10
1.2. Відповідно академічним вимогам з публічною доповіддю	до 10	
II. Виконання індивідуальних завдань:		
2.1. Вибір проектної ідеї та розробка проекту за його формальними ознаками	до 10	30 (обов'язкове виконання всіх індивідуальних завдань)
2.2. Визначення та опис основних видів робіт протягом життєвого циклу проекту	до 10	
2.3. Характеристика вигод і витрат за проектом	до 10	

Закінчення табл.

Види робіт	Кількість балів за видами робіт	
	нормативна	максимально можлива
III. Участь у семінарських та практичних заняттях:		
3.1. Участь в дискусіях за проблемними питаннями за темами курсу	до 5	10
3.2. Поточне тестування за темами курсу (теми 5, 6, 7, 8, 9)	до 5	25
3.3. Модульний (проміжний) контроль знань		
3.3.1. Частина 1 «Концепція і методологія проектного аналізу»	до 30	60
3.3.2. Частина 2 «Функціональні аспекти проектного аналізу»	до 30	
IV. Участь в роботі міні груп з метою аналізу проблемної ситуації, підготовки та презентації звіту	до 15	15
V. Прийняття участі в дискусіях на лекційних заняттях	до 5	10
<i>Максимальний рейтинг за результатами роботи в семестрі</i>	x	160
<i>Нормативний рейтинг за результатами роботи в семестрі</i>	100	x
VI. Іспит	x	150
Підсумковий рейтинг:		
«відмінно»	Від 226 балів та більше	
«добре»	Від 186 до 225 балів	
«задовільно»	Від 150 до 185 балів	

Підсумкова оцінка залежить від кількості балів, набраних під час семестру і виконання екзаменаційного завдання. Склад екзаменаційного завдання з курсу охоплює всі теми нормативної програми дисципліни, вміщує як теоретичні, так і аналітичні завдання. При визначенні підсумкової оцінки кількість балів, яку студент отримав протягом семестру, додається до кількості балів, яку студент отримав під час іспиту, при чому вартість кожного бала екзаменаційної оцінки помножується на 1,5. Наприклад, студент виконав екзаменаційне завдання і отримав 60 балів. Ці 60

балів будуть враховані у підсумкової оцінки з курсу, як 90 балів (1,5 x 60 балів). Для традиційного оцінювання знань для фіксації оцінки в нормативних документах приймається така шкала:

«відмінно» — від 226 балів,

«добре» — від 186 до 225 балів,

«задовільно» — від 150 до 185 балів.

Вважаємо, що застосування сучасних технологій навчання, у тому числі ситуаційних методик, розробка групових проектів, впровадження нових методів організації навчальної роботи та контролю знань студентів допоможуть їм отримати освіту, яка відповідає жорстким вимогам сучасного бізнесу.

І. А. Джалладова, канд. фіз.-мат. наук,
доцент кафедра вищої математики

РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ У СТИМУЛЮВАННІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Рейтингова система оцінювання знань студентів дозволяє створити найбільш оптимальні, чітко сформульовані, об'єктивні, надійні, науково обґрунтовані критерії традиційних та нетрадиційних форм контролю. Вона враховує індивідуальний, диференційований характер оцінювання, своєчасність, неперервність, конкретність термінів виконання завдань, можливість самоконтролю з боку студентів, коректне ставлення викладачів до студентів, а також робить процес контролю більш прозорим.

Форми контролю залежать від методів контролю. З вищої математики пропонується блочно-модульний контроль як ефективний метод для форми — рейтингова система оцінювання. Такий підхід до контролю стимулює процес активізації пізнавальної діяльності студентів залежно від їхніх індивідуальних здібностей.

Оцінки за модуль M_i (макс. 10 б.) включають оцінку за виконання контрольної роботи KP_i (макс. 5 б.) та оцінку за індивідуальну роботу IND_i (макс 5 б.). Отже, $M_i = KP_i + IND_i$ ($i = 1, 2, 3$). (Пропонується 3 модулі). Крім того, вводиться оцінка за активність:

$$AK = (AK1 + AK2 + \dots + AKN) / N + [KO],$$

де N — кількість занять, які відвідував студент; $[K0]$ — оцінка за участь в конференціях, олімпіадах, заняттях із використанням іг-